

Romania viticola - drumurile viei si vinului ¹

Cultura vitei de vie poate fi practicata, in Romania, pe aproape intreg teritoriul tarii, incepand de la Dunare, in sud, pana in judetele Botosani si Maramures, in nord. Numai cateva judete situate in zone de mai mare altitudine (Brasov, Covasna, Harghita) si un singur judet din extrema nordica a tarii (Suceava) nu ofera conditii prielnice pentru viticultura.

O calatorie pe drumurile viei si vinului presupune, ca atare, un itinerar lung, prin toate provinciile romanesti. Este, desigur, greu ca un calator pe aceste drumuri sa ajunga peste tot unde exista vii si se produc vinuri. Restrangandu-si traseul numai la locurile de renume ale viticulturii romanesti el are, totusi, de parcurs o cale lunga, presarata cu nenumarate momente de incantare si cu neasteptate revelatii.

In geografia viticola a Romamei apar cateva notiuni cu care ne vom intalni in periplul nostru: cele de „**podgorii**”, „**centre viticole**” si „**plaiuri**”, reprezentand areale consacrate culturii vitei de vie, bine delimitate. Ele cuprind terenuri situate mai ales in zona colinara, unde viticultura si producerea vinurilor au devenit activitati traditionale.

Potrivit unei recente lucrari de zonare a productiei viticole, in Romania exista un numar de 37 podgorii, din care fac parte 123 de centre viticole, la care se mai adauga 40 de centre viticole independente, situate in afara podgoriilor. Numarul plaiurilor viticole este foarte mare, prin „plai” intelegandu-se o suprafata oarecum restransa de vii asezate pe aceeasi forma de relief, pe care se produc vinuri de o calitate distincta si omogena.

Drumul nostru va strabate marile provincii ale tarii, peste care se suprapun regiunile viticole ale Romaniei. El va incepe cu viile si vinurile Moldovei, va continua cu cele din Muntenia si Oltenia, va trece apoi in Transilvania, va ajunge in partea de vest a tarii, in Banat, Crisana si Maramures si se va incheia in Dobrogea.

Suntem, in acest drum, in cautarea vinurilor, ne angajam deci intr-un periplu bahic. Plecam in aceasta calatorie pregatiti sa ne intalnim cu produse demne de a fi apreciate si animati de dorinta de a le cunoaste calitatile si a le intelege mesajul.

Vinurile Moldovei. Viile ocupa, in Moldova, o intindere de peste 90.000 hectare, ceea ce inseamna a treia parte din suprafata viticola a tarii. Plantatiile de vii se insiruie pe toata lungimea provinciei, incepand din Botosani, in nord, pana in Vrancea, in sud si pe toata latimea ei, din zona deluroasa a subcarpatilor rasariteni si pana in apa Prutului.

Urmarind harta viticola a Moldovei si coborand pe ea, din nord catre sud, ne intalnim cu cateva celebre podgorii pe care le amintim in preambulul calatoriei noastre.

In judetul Iasi ne iese in primul rand in cale podgoria Cotnari, in care vom face primul nostru popas. Tot aici ne intampina podgoria Iasilor, cu centrele sale viticole Copou, Bucium, Uricani si Comama, precum si centrele viticole independente Plugari si Probeta. Incepand din sudul acestui judet si traversand, apoi, judetul Vaslui pe toata lungimea sa, strabatem intinsa podgorie a Husilor, in cuprinsul careia se afla centrele viticole Bohotin, Averesti, Husi, Vutcani si Murgeni. Tot in Vaslui exista podgoria Colinele Tutovei, alcatuita din centrele Iana, Tutova si Balabanesti (ultimul situat in judetul Galati). In judetul Bacau ne intalnim cu podgoria Zeletin, cu viile sale din centrele Zeletin, Dealul Morii, Paricea, Tanasoia si Gohor. Judetul Galati, in sud-estul Moldovei, a devenit o mare zona viticola, in care exista patru podgorii: Dealul Bujorului (cu centrele viticole Bujoru, Smulti, Oancea si Beresti); Nicoresti (cu centrele Nicoresti si Buciumeni); Ivesti (centrele viticole Ivesti, Tecuci si Corod) si Covurului (centrele viticole Baleni, Scanteiesti, Pechea si Smardan). In sfarsit, in partea de sud-vest a Moldovei, in Cotul Carpatilor, ne intalnim cu marile podgorii ale Vrancei, respectiv cu Odobesti, Panciu si Cotesti care cuprind la randul lor o serie de centre viticole de mare reputatie despre care vom mai vorbi.

Nu vom putea vizita toate aceste locuri si aceasta nu pentru ca nu ar merita sa poposim peste tot. Avand de parcurs o cale lunga, suntem nevoiti sa stabilim din capul locului ca ne vom opri la Cotnari, apoi la Iasi, mai departe la Husi, apoi in Dealul Bujorului, la Nicoresti si, in cele din urma, in Viile Vrancei. Este un traseu care, in mod sigur, ne va edifica asupra calitatii vinurilor moldovenesti, atat de mult apreciate si cantate.

Vinurile Munteniei si Olteniei. Cele doua provincii din sudul Carpatilor meridionali, Muntenia si Oltenia, detin impreuna o suprafata viticola de aproape 104.000 hectare. Viile sunt aici situate mai ales in zona colinara, pe ultimele ramificatii ale muntilor, spre campie, unde s-au constituit mari si importante podgorii, dar se intalnesc si pe nisipurile din sudul Olteniei, precum si in cateva areale din apropierea Dunarii.

Strabatand Muntenia de la est spre vest, ne intalnim in primul rand cu podgoria Dealurile Buzaului, cu centrele sale viticole de la Ramnicu-Sarat, Zarnesti si Cenatesti, apoi cu intinsa podgorie a Dealului Mare, cu renumitele sale vii situate in centrele Zoresti, Merei, Pietroasa, Breaza-Buzau, Cricov, Tohani, Ceptura, Uralati, Valea Calugareasca si Boldesti. Mai departe, intram in podgoria Stefanesti-Arges, constituita din centrele viticole Stefanesti, Topoloveni si Valea

Mare - Dambovita, iar apoi in cea de la Samburesti. Trecand apa Oltului, in Oltenia, ne intampina vechea podgorie a Dragasanilor, cu viile sale din centrele Dragasani,

Gusoeni, Cerna si Iancu-Jianu. Mai jos, in judetele Dolj si Mehedinti, se afla podgoriile Dealurile Craiovei, Severinului si Plaiurile Drancei, precum si centrul viticol independent Segarcea.

Nu putem omite din aceasta insiruire viile situate pe nisipurile din apropierea Dunarii, din partea de sud a Olteniei si anume cele din podgoriile Sadova-Corabia, Calafat si din podgoria Dacilor, cele din judetul Gorj (centrele viticole Targu-Jiu si Poiana Crusetu), precum si cele cateva areale producatoare de vinuri de buna calitate, ocupand suprafete restranse, in judetele Braila (Ciresu, Jirlau, Ramnicelu), Calarasi (Ulmu), Giurgiu, (Greaca), Dambovita (Bucsanii, Valea Voievozilor), Arges (Costesti), Teleorman (Furculesti si Mavrodin), Olt (Draganesti).

Zona in care ne gasim este avantajata de conditiile sale de clima, si anume de surplusul resurselor de lumina si caldura, mai mari fata de cele din nordul Moldovei si din Transilvania. Datorita acestui climat, aici se produc cele mai bune vinuri rosii romanesti, colorate si corpolente, dar si vinuri albe superioare, multe cu denumire de origine, pline de atractivitate.

La fel ca si in Moldova, vom inscrie in itinerariul nostru numai cateva din locurile amintite, alegandu-le pe cele mai renumite pentru calitatea vinurilor pe care le produc. Ne vom opri, intai, in celebra podgorie a Dealului Mare, vom face un scurt popas la Pietroasa, vom trece prin podgoriile Stefanestilor si Samburestilor, vom ajunge apoi la Dragasani si ne vom intalni, mai departe, cu viile si vinurile Doljului, Mehedintilor si Gorjului. Este un drum lung, presarat cu nenumarate surprize si mari satisfactii. Sa-l parcurgem impreuna.

Vinurile Transilvaniei. Importanta regiunii viticole a Transilvaniei nu sta in intinderea viilor, care nu depasesc 14.000 hectare, ci in calitatea vinurilor produse aici, cu nuante particulare de noblete si originalitate, precum si in largile posibilitati oferite de aceasta zona pentru extinderea viticulturii. Cultura vitei de vie este favorizata in aceste locuri de un relief care pare a-i fi special destinat, format din nesfarsite spinarii de deal prea putin cultivate cu folos si care abia asteapta sa fie acoperite cu vii.

Pana nu de mult, fiecare asezare a Transilvaniei isi avea viile sale, agatate chiar si pe coaste abrupte, cu randurile curgand de la deal la vale. Din curtea casei sale parintesti din Lancram, privirile de copil ale lui Lucian Blaga erau atrase de „Coasta cu viile” din marginea de rasarit a satului. Aceste plantatii au disparut in mare masura odata cu colectivizarea, pentru ca numai oamenii stapani pe viile lor le puteau cultiva, asa cum erau ele asezate si plantate. Vor mai apare aceste vii-gradina din jurul satelor? Vor mai anima ele vreodata peisajul transilvan? Sa speram ca da! Ar fi pacat ca acest lucru sa nu se poata infaptui.

Pe actuala harta viticola a Transilvaniei (dar si pe cea veche) se contureaza cinci podgorii, toate de prima marime. In fruntea lor se afla podgoria Tarnavelor, cu centrele sale viticole de la Blaj, Jidvei, Medias, Tarnaveni, Zagar si Valea Nirajului. Foarte aproape de aceasta ca asezare si fama este podgoria Alba, care-si imparte viile intre centrele viticole Alba-Iulia si Ighiu; putin mai la sud se afla podgoria Sebes-Apold, iar mai la nord cea de la Aiud. In sfarsit, asezata mai sus pe harta, exista vechea podgorie a Lechintei, cu renumitele sale centre viticole de la Lechinta, Teaca, Bistrita si Batos.

Nu sunt intinse viile Transilvaniei, dar vinurile obtinute aici, bine cunoscute si apreciate, au devenit produse foarte solicitate la export si pe piata intena. Cine nu s-a intalnit cu vinurile de Blaj si de Jidvei, cu spumantele de Alba-Iulia si de Apold, cine nu a ramas incantat de inaltele lor calitati?

Ne aflam in cautarea acestor vinuri, calcand cu emotie drumurile viilor Transilvaniei. Vom pleca din centrul regiunii, din podgoria Tarnavelor, vom trece prin podgoriile Albei si ale Aiudului si vom incheia periplul nostru in nord, in podgoria Lechintei. Nu este, desigur, tot, dar este destul pentru a ne putea face o imagine despre viticultura acestei zone si despre calitatea vinurilor sale.

Vinurile zonei de vest. Pe latura dinspre apus a tarii exista doua regiuni viticole: cea a Banatului, in jumatatea sudica si cea a Crisanei si Maramursului, spre nord. Intre ele se interpun, intervenind cu un accent aparte, viile Aradului.

Viticultura acestei zone se intinde pe o lungime de 325 km, ceea ce face ca ea sa se afle sub influenta unor foarte variate conditii de „clima, sol si orografie, care determina o accentuata diversificare a sortimentelor de soiuri si a calitatii vinurilor. Arealele din sud, din regiunea viticola a Banatului, beneficiaza de influenta favorabila a unui climat cu usoare nuante mediteraneene, in timp ce in Crisana si Maramures se face simtita influenta climei din Europa centrala, mai putin darnica pentru vita de vie.

Viile sunt presarate, pe tot cuprinsul zonei, incepand de la Dunare, in sud, pana la Halmeu, aproape de granita nordica a tarii, fara a se incheia in mari masive. Ele ocupa, totusi, o suprafata de peste 17.000 hectare, cu mari posibilitati de a fi sporita.

Viile Banatului se concentreaza in cinci centre viticole care se insiruie, urcand spre nord, in ordinea: Moldova Noua, Tirol, Silagiu, Recas si Teremia.

Judetul Arad dispune de una din cele mai renumite podgorii ale tarii, cea de la Minis-Maderat, situata intre apele Muresului si ale Crisului Alb.

In Crisana si Maramures pe aceeasi cale spre nord, intalnim podgoria Diosig, apoi Valea lui Mihai, mai spre est cea Silvaniei, precum si cateva centre viticole care nu sunt de ocolit: Biharia si Tileagd, in sud, Halmeu si Seini, in nord.

Viticultura zonei este colinara, viile cauta adapostul muntilor, care nu lipsesc si deschiderea spre soare si lumina a versantilor. Exista doua exceptii: viile din centrul viticol Teremia, din Banat si cele din podgoria Valea lui Mihai, din judetele Bihor si Satu Mare, asezate pe terenuri plane, a caror soarta este strans legata de solurile acestor locuri, pe care via creste in modul cel mai folositor.

Ne propunem sa parcurgem drumurile viilor si vinurilor din partea de vest a tarii pe toata lungimea lor, precizand inca de la plecare ca vor fi areale in care nu vom putea poposi prea mult.

Vrem sa intalnim vii si vinuri mai putin cunoscute, cel putin prin produsele pe care piata le ofera in acest moment, dar care stim ca au mari posibilitati de afirmare.

Vinurile Dobrogei. In Dobrogea, vita de vie poate fi cultivate oriunde. La fiecare pas, incotro te intorci, sunt locuri bune pentru vii. Relieful regiunii, format dintr-o succesiune de coline si terenuri plane, larg invalurat, nu ridica probleme pentru viticultura; lumina si caldura sunt peste tot din belsug; solul are o buna structura si fertilitate si contine toate elementele chimice de care vita de vie are nevoie. Apa din precipitatii nu este catusi de putin in prisos, fapt care constituie o buna premisa pentru obtinerea unor vinuri de inalta calitate.

Nu este de mirare ca, dispunand de astfel de conditii, viticultura dobrogeana s-a dezvoltat in ritm rapid, ajungand in prezent sa ocupe un loc de prima importanta.

Viile Dobrogei ocupa astazi o suprafata putin mai mare de 25.000 hectare. Ele se leaga in cateva podgorii care se cer a fi incluse in orice periplu bahic. Regiunea este taiata de-a curmezisul, putin mai jos de jumatatea ei, de celebra podgorie a Murfatlarului, intinsa pe traseul vaili Carasu si formata din trei centre viticole: Murfatlar, Medgidia si Cernavoda. Urcand spre nord, pe latura estica a tinutului, intalnim podgoria Istria - Babadag. In nord, pe malul Dunarii, ne intampina vechea podgorie de la Sarica-Niculitel, care-si aduna viile in trei centre viticole: Tulcea, Niculitel si Macin. In extremitatea sud-vestica a regiunii, in imediata apropiere a batranului Danubiu, se afla viile de la Ostrov, Oltina si Aliman. Nu pot fi omise din aceasta enumerare nici viile de la Daieni si Harsova, cele de la Adamclisi si Baneasa si nici cele de la Mongalia si Chirnogeni, toate intrate in peisajul viticol dobrogean.

Tinutul in care ne gasim ofera conditii dintre cele mai bune atat pentru producerea vinurilor, cat si a strugurilor de masa. Pot fi cultivate aici chiar si soiurile pentru stafide, care pretind un surplus de caldura in perioada coacerii strugurilor si sunt mai putin rezistente la temperaturile scazute din timpul iernii.

Produsele care preiau in cea mai mare masura amprenta factorilor favorabili de cultura sunt, insa, vinurile. In Dobrogea se produc vinuri care au insusiri calitative distincte, purtand blazoane de mare noblete. Podgoria Murfatlar se inscrie, alaturi de Cotnari si Pietroasa, in grupa arealelor viticole romanesti in care pot fi obtinute vinuri dulci naturale din struguri culesi la stafidirea boabelor. Peste tot in aceasta regiune pot fi produse vinuri rosii de mare marca, bogate si intens colorate, precum si vinuri albe seci sau demiseci, care se disting prin putemica lor personalitate.

Plecand in cautarea vinurilor dobrogene, vom inscrie in itinerariul nostru patru popasuri: Murfatlar, Istria-Babadag, Sarica-Niculitel si Oltina.

ⁱ Sursa bibliografica: **Vinurile Romaniei, 1996, Mihai Macici**